

POZDRAVNI GOVORI
na svečanom otvaranju XLVII. Teološko-pastoralnoga tjedna
(utorak, 23. siječnja 2007.)

KARDINAL JOSIP BOZANIĆ

Nadbiskup i metropolit zagrebački, predsjednik HBK i Veliki kancelar KBF-a

Prigodom četrdeset i sedmog Teološko-pastoralnog tjedna ponovno smo se okupili u velikom broju na zagrebačkoj Šalati. Drago mi je što u ovim prostorima Međubiskupijskog sjemeništa mogu pozdraviti sve drage sudionike i goste. Srdačno pozdravljam uzoritog kardinala Vinka Puljića, nadbiskupa i metropolitu vrhbosanskog, apostolskog nuncija u Republici Hrvatskoj mons. Francisca Javiera Lozana, preuzvišene oce nadbiskupe i biskupe, svećenike, redovnike i časne sestre redovnice te Kristove vjernike laike. Pozdravljam također nazočne predstavnike sestrijskih kršćanskih crkava i vjerskih zajednica. Pozdravljam poštovanog ministra znanosti, obrazovanja i športa dr. Dragana Primorca, veleučenog rektora Sveučilišta u Zagrebu dr. Aleksu Bjeliša, predstavnike gradskih vlasti i sve cijenjene goste. Posebno pozdravljam drage sudionike iz Bosne i Hercegovine, Srijema, Bačke i Boke Kotorske, kao i vas što stigoste iz raznih zemalja Europe i svijeta. Dobro došli u Zagreb, duhovno i kulturno središte svih Hrvata.

Zahvaljujem našem Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu za organizaciju ovoga jedinstvenog skupa Katoličke crkve u hrvatskome narodu na temu: »Teološko-pastoralni pristup politici – kršćanski identitet u suvremenom društvu«.

Danas osjećamo potrebu da se politici u našem društvu pristupa s obnovljenim promišljanjima kako bi se potaknulo na drukčije ponašanje na tom području. U Hrvatskoj se naziru znakovi krize političko-institucionalnog sustava. O tome svjedoče i sami političari, na primjer kad govore o pravosuđu, o korupciji, a tim redom i mi bismo mogli nastaviti s opisivanjem situacije koju doživljavamo ozbiljnom. Sada dolaze na vidjelo problemi koji predugo nisu bili rješavani; zbraja se danak prouzročen negativnim nasljeđem komunističkoga totalitarizma. Svjedoci smo rasta nepovjerenja i sumnjičavosti građana prema institucijama, dok se sve više udružuju zakašnjeli i loši učinci koji institucionalni aparat i državne službe čine nesigurnima i nedostatnima, upravo u trenutku kada bi strateški gospodarski i kulturni programi te razvoj europskog integracijskog procesa trebali brza i efikasna sredstva pripreme i unapređenja.

Mnogi kritiziraju, a kao da ima malo onih koji se žele angažirati. S otvorenim distanciranjem isprepleću se emotivne reakcije u pozadini kojih je ravnoduš-

nost. Opravdana želja za promjenom često ide kraćim putem, putem protesta koji je sam sebi svrha, umjesto strmim i promišljenim putem argumentirane kritike i konstruktivnih prijedloga. Nerijetko se i od revnih kršćana čuje: »kada se stanje promijeni, tada ću se angažirati«, a u stvari nema se hrabrosti zauzimati odlučno i pravovremeno kako bi se rad hrabro usmjerilo prema željenom napretku.

Na taj se način, gotovo neopazice kreće između s jedne strane »previše« politike, sve se politizira, opterećujući tako željene reforme prevelikim očekivanjima, i s druge strane »nikakve« politike, zaboravljajući pritom neizbježnost i složenost politike u korist komotnog traženja utočišta u privatnom i pojedinačnom.

Takvo stanje slabi osobnu i zajedničku savjest, stvara nepotrebne napetosti, potiče sebične stavove, povećava siromaštvo, umanjuje solidarnost, narušava ispravan odnos između državnih službi i općeg dobra. Sve to ostavlja posljedice na ljude, ugrožavajući njihovo dostojanstvo, slobodu, odgovornost te mogućnost istinskog i konstruktivnog angažmana.

Zbog toga se Crkva i kršćani propituju, uvjereni da ništa što je ljudsko nije strano duhu Radosne vijesti spasenja. Na prvome je mjestu važno nanovo osvijetliti značenje i zadatke politike imajući u vidu njezine granice i vrijednosti, jer »sve je politika, ali politika nije sve«. Kršćani trebaju prije svega poznavati granice politike.

Doista, »politika nije sve«. »Naša je pak domovina na nebesima, odakle iščekujemo Spasitelja, Gospodina našega Isusa Krista« (*Fil* 3,20), i prema tome, mi smo »pridošlice i putnici« na ovome svijetu (*1 Pt* 2,11). Ovaj svijet, ova zemaljska domovina – i stoga politika koja u njoj uređuje društvene uvjete života – ne mogu pružiti spasenje, tj. odgovor na najdublja i presudna očekivanja ljudskoga srca: puninu života, sreću, vječnu radost zajedništva života s Bogom i braćom. Tako shvaćeno spasenje – kao stvarnost koja nadilazi naša vlastita očekivanja i našu čežnju – bit će isključivo Božje djelo i ostvarit će se u »Gradu kojega nam je On pripravo«, u »Gradu kojemu je graditelj i tvorac Bog« (*usp. Heb* 11,16.10).

Dvostruke su, dakle, granice politike:

a) Prije svega, ona pripada »svijetu prolaznoga obličja« (*usp. 1 Kor* 7,31) i prema tome, ne može na radikalni i konačan način riješiti naše poslanje i smisao našega života. Uređeni društveni život i dobrobit u zemaljskoj domovini nisu konačni cilj naše egzistencije: stvoreni smo za nešto veće i stvarnije, tj. za susret s Gospodinom Isusom Kristom, koji će jedini »preobraziti ovo naše bijedno tijelo i suobličiti ga tijelu svomu slavnomu, snagom kojom ima moć sve sebi podložiti« (*usp. Fil* 3,21).

Politika, pozvana urediti ovaj prolazni svijet, ne može odgovoriti na poziv koji ju nadilazi i koji čezne za »novim nebesima i novom zemljom, gdje prebiva pravednost« (*usp. 2 Pt* 3,13).

b) Nadalje politika, čak gledana i u redu stvorenoga koji je njoj vlastit, očituje jednu drugu ograničenost: ona teži važnim i nužnim svjetovnim ciljevima kako bi se društveni život dobro ustrojio, ali sama po sebi ne može ih postići. Ona može samo pripremiti sredstva, uvjete, strukture, mjere, zakonske odredbe u svrhu tih ciljeva: ali da ih se ostvari doista je potrebno krenuti prije politike i ići dalje od politike.

Kako bi zdravstvo doista bilo u službi čovjeka koji trpi, školstvo doista bilo oduševljena avantura u traženju istine, pravednosti i ljepote, kako bi urbanizam doista služio izgradnji gostoljubivog grada za sve pojedince i obitelji, a lokalne vlasti doista unaprijedile humane i kulturne odnose na svome području – i moglo bi se nastaviti s nabranjanjem – potrebno je nešto više, potrebni su duboko humani stavovi, uvjerljivo prihvaćanje tih vrijednosti, odgovorno ponašanje i sudjelovanje, spremnost stvarati pravedne i solidarne odnose.

Taj doprinos može proizići samo iz ljudske savjesti i slobode i na taj način podržavati spremnost da se nadiđe slovo zakona i institucionalne sheme, kako bi se ostvarili ciljevi politike koji su na neki način iznad nje same. Bez te svijesti, usadene kao čvrsto uvjerenje i življene na način autentičnih društvenih krijeposti, nijedna reforma, nijedan veliki projekt ne može uistinu ostvariti postavljene ciljeve.

Ove postavke nisu nimalo apstraktne i nebitne. Svijest o granicama politike od izuzetne je važnosti za svakoga čovjeka a napose za kršćanina: ne kako bi se omalovažavalo politiku, nego naprotiv jer kao kršćani imamo točno određenu i aktivnu odgovornost prema politici. U društvu u kojemu živimo pozvani smo promicati opće dobro koje je zadatak politike. Na putu prema nebeskoj domovini, živimo vrijeme putovanja unutar zemaljske domovine; u njoj ne bi trebalo biti pasivnih i ravnodušnih, jer smo svi suodgovorni za njezinu izgradnju.

Za kršćanstvo je veoma važno razlikovati između onoga što pripada Bogu i onoga što pripada caru. Kršćani su pozvani živjeti kao »slobodni ljudi – ali ne kao oni kojima je sloboda tek pokrivalom zloće, već kao Božje sluge« (1 Pt 2,16). Slobodni ljudi jer su Božje sluge: u tome je dostojanstvo i poziv kršćana. Samo onaj koji se »Boga boji« može uistinu »častiti kralja« (usp. 1 Pt 2,17), tj. političke institucije; jer ako je Bog jedini Apsolutni, onda s jedne strane, kršćani su slobodni od političke napasti »prodati svoju dušu«, a s druge strane mogu politiku prepoznati kao veliko i potrebno služenje te truditi se ostvariti ju u njezinom prvotnom značenju, unoseći u nju slobodu Božje djece.

Živjeti tu obavezu jasno, intenzivno, požrtvovno, savršeno iz ljubavi prema Bogu i blišnjima spada u vršenje kršćanskih kreposti, a to je svetost.

Upravo na to pozvani su svi kršćani, a osobito oni koji se bave politikom.

Povjeravajući učeniku Timoteju pastoralne upute potrebne za dobro uređenje novonastajućih kršćanskih zajednica, Apostol naroda ne boji se preporučiti »prije svega« da se obavljaju »prošnje, molitve, molbenice i zahvalnice« ne samo »za sve ljude«, već i »za kraljeve i sve koji su na vlasti« (usp. 1 Tim 2,1-2).

Draga braćo i sestre, ovih ćemo dana moliti i promišljati o vjerodostojnijem zauzimanju Crkve u društvu na dobrobit našega hrvatskoga naroda. Neka to naše nastojanje Trojedinu Bog obilno blagoslovi.

MONS. FRANCISCO JAVIER LOZANO
Apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj

Osobita mi je radost što mogu srdačno pozdraviti sve prisutne: predstavnike Crkve i Sveučilišta, organizatore i sudionike ovog XLVII. Teološko-pastoralnog tjedna u Zagrebu koji ove godine ima za temu *Teološko-pastoralni pristup politici*.

Zahvaljujem na pozivu i želim se i sam pridružiti uvažanim govornicima koji su se prije mene obratili ovom značajnom skupu te izreći najbolje želje za uspješno odvijanje radova ovog Teološko-pastoralnog tjedna.

Uistinu se radi o značajnom crkvenom i kulturnom događaju, o čemu svjedoči i broj prisutnih biskupa iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, kao i značajno sudjelovanje predstavnika iz akademskih i državnih institucija, bogata ponuda knjiga i časopisa, audiovizualnog materijala i tako dalje, veliki broj sudionika iz života Crkve u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Međutim, pred ovako velikim izazovom možemo se pitati koju ulogu imaju naši teološko-pastoralni tjedni danas u kulturno-društvenom životu Hrvatske?

Ti su susreti dali Crkvi i društvu vrlo važan doprinos kroz pola stoljeća od kako se održavaju. Prisjetimo se samo dugogodišnjeg represivnog komunističkog razdoblja usmjerenog protiv Crkve i njezinih institucija.

Hvala Bogu, danas je Hrvatska demokratska i moderna država na sigurnom putu ulaska u Europsku Uniju. Upravo je to pravi izazov: da teološko-pastoralni tjedni dadnu svoj doprinos u podržavanju, učvršćivanju i promicanju kršćanskih vrijednosti hrvatskoga naroda u Europi uronjenoj u moralni relativizam, kako reče Papa.

Za vrijeme održavanja ovog Teološko-pastoralnog tjedna pratit će vas molitve i duhovna povezanost u molitvi sa Svetim Ocem Benediktom XVI. i krijepiti njegov apostolski blagoslov.

Neka vas prati i majčinska zaštita Blažene Djevice Marije Majke Kristove i Majke Crkve.

KARD. VINKO PULJIĆ
Nadbiskup vrhbosanski

Na početku ovog XLVII. Teološko-pastoralnog tjedna, koji se održava na temu: »Teološko-pastoralni pristup politici. Kršćanski identitet u suvremenom društvu«,

od srca pozdravljam uzoritog gospodina kardinala Josipa Bozanića, apostolskog nuncija u Republici Hrvatskoj, braću nadbiskupe i biskupe, svećenike, redovnike i redovnice, kao i sve sudionike – predstavnike Sveučilišta i državnih vlasti.

Posebno pozdravljam organizatore ovog Tečaja, Katolički bogoslovni fakultet, sve predavače na ovom Tečaju, ali posebno želim pozdraviti ovu kuću, Međubiskupijsko sjemenište na Šalati.

Tema je vrlo izazovna i važna. Iz našeg podneblja imamo vrlo burna iskustva. Nama tamo nije dosadno. Svaki dan imamo izazove gdje moramo svjedočiti ono što jesmo i tko smo. Ali, uporno moramo prizivati u pamet i domaćoj i svjetskoj javnosti da nas ne precrtaju jer još postojimo.

Kada Crkva preko svojih predstavnika ukaže na nepravdu i digne glas u obranu identiteta vjerskog i nacionalnog, ali i egzistencijalnog, onda se pojavi stari mentalitet komunističkog vremena prozivajući i napadajući Crkvu da se petlja u politiku.

Kada politika doživi svoju frustraciju onda je najefikasnije naći Crkvu kao dežurnog krivca. Nije to slučaj samo kod natruha mentaliteta bivšeg sustava u brojnih sadašnjih političara koji su promijenili samo košulje ali ne i mentalni sklop, nego je to vrlo učinkovito i kod stranih predstavnika.

Ono što je posebno mučno, jest jedna zamorenost vjernika da se udruženo izbore za svoja prava i vjerska načela, koja trebaju biti ugrađena u javni život i društvene strukture. Očekuju da to netko drugi učini, a zaboravljaju da se treba jasno postaviti te svoja uvjerenja i u osobnom i u javnom životu svjedočiti. Na svim razinama agresivnog medijskog pranja mozga, ili još gore javnoga linča, bez argumenata i ispravnih načela, te agresivnog relativizma, mora se naći jasan stav da se više nikada ne dogodi 'o nama bez nas'.

Drago mi je da će se o ovoj temi progovoriti teološko-pastoralnim razmišljanjem i traženjem jasnoće i hrabrosti suočiti se sa svagdašnjicom te ugrađivati svojom osobnom odgovornošću, kao i zajedničkom zauzetošću i odgovornošću, zdraviju budućnost prožetu zdravim načelima i evanđeoskim svjetlom.

Zato želim uspješan ovaj radni program. Hvala!

PROF. DR. SC. DRAGAN PRIMORAC
Ministar znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske

Prije nego i sam kažem nekoliko riječi o svom vlastitom iskustvu, kao osoba koje se našla ili zalutala u politici, ja bih, ako dopustite, pozdravio uzoritog kardinala Bozanića, kardinala Puljića, Apostolskog nuncija, preuzvišene oce nadbiskupe i biskupe, provincijale, poglavarice redovničkih zajednica, Dekana KBF-a, gospo-

dina Rektora, dogradonačelnika, svećenike, redovnike i redovnice, predstavnike svih kršćanskih i ostalih vjerskih zajednica u Republici Hrvatskoj, studente – kojih vidim da ima dosta –, predstavnike medija i, naravno, sve sudionike skupa.

Pitanje teme koja se obrađuje danas pokazuje odgovornost kršćanske zajednice, ali i Crkve, odgovornost za nešto što je nezaobilazno za hrvatsko društvo. Jednostavno, moramo biti sudionici jednoga procesa, a ne nijemi promatrači. Mene posebno veseli odgovornost kršćanske zajednice koja je svjesna da njezin život ne može biti apolitičan, pogotovo u razdoblju kad država nije do kraja izgrađena sa svim onim vrednotama za koje se zalažemo. Mi imamo konkretnu državu, imamo konkretne probleme i vrlo često postavljamo pitanje, a i ja sam sebi: »Što može kršćanin učiniti u politici i je li njemu mjesto u politici?«

Glede teme Teološko-pastoralnog tjedna posebno me veseli isticati osobu. Svi smo pomalo već umorni od rečenica »Oni će«, »Neko će drugi«. Ono što ja u svome Ministarstvu nastojim svjedočiti i činiti je »Mi ćemo« ili »Ja ću«. To je poruka koja nosi rizik i političku odgovornost, ali nosi odgovornost i vas kao kršćana, jer ste uvijek nekako na rubu između onoga za što se zalažete, onoga što vjerujete i onoga što će svijet doživjeti ili vrlo često osuditi.

Pitanje kršćana političara je često pitanje koje s duhovnog aspekta muči mnoge: Mogu li ja, sa svojim načelima, načelima istine, pravednosti i vjere, ravnopravno biti na tržištu nemilosrdne politike? Biva li često kršćanin kao takav predmet ismijavanja ili jedne neravnopravne borbe koja se sustavno vodi, gdje su dozvoljena sva sredstva, a kršćanin političar ili kršćanin vjernik ih ne smije primjenjivati? Po meni je to klasična borba između mudrosti i lukavstva – lukavstva koje traje kratko i koje ima određene učinke – i mudrosti koja na duge staze pobjeđuje ali, na žalost, mnogi te rezultate ne dožive. To je pitanje žrtve. Jedan sjajan naslov današnjega predavanja govori više o žrtvi nego o revoluciji jer pitanje žrtve pitanje je nečega što je skromno, što ljudi puno radije slijede nego velike zahvate koje neki zovu revolucijom.

Međutim, ja bih se osvrnuo na još jednu vrlo važnu stvar koju, mislim, moji suradnici, od kojih su neki ovdje nazočni, iznad svega žele živjeti. To je pitanje istine. Pitanje istine je nešto što je neizmjerljivo važno i možda najjače oruđe u neravnopravnoj borbi koju vjernik kršćanin ili neki drugi vjernik provodi. Pitanje istine je nešto što se ne mora učiti napamet, nešto što se ne mora pamtititi kako bi se nakon dvadeset dana ili nakon mjesec dana tumačilo i gdje bi se razgolitila sva ona laž koja je toliko vezana uz politiku. Zar Ivan Pavao II., kako što kaže prof. Kuzmič, neće ostati zapisan kao jedan od najvećih pomiritelja naroda, kultura i religija? Zar on nije svjedočio o najdubljoj politici našeg doba? Zar nije bio u Nikaragvi kad su njom vladali marksisti, opijeni sandinizmom? Zar nije bio u Castrovoj Kubi? Zar nije držao propovijed muslimanskoj mladeži na stadionu o Kazahstanu? Zar nije uvijek slao jasnu poruku glede znanosti i religije, poruku koja je uspjela vrhunske znanstvenike približiti, a ne udaljiti od Crkve?

Mi se možemo sjetiti i poruka našega doba, ne vraćajući se na svetog Tomu Akvinskog, koji je često znao citirati Aristotela i govoriti o politici kao najznačajnijoj znanosti. On je to tada prepoznao, ali je prepoznao i pater Ivančić u svojoj knjizi *Ostati uspravan*, osobito kad kaže: »Pokušaj rascvjetati u sebi sjeme čestitosti«, što nije jednostavno. Ja pozivam sve kršćane, i one koji su na putu da to postanu, kao i predstavnike svih vjerskih zajednica, da se sjete stare izreke koja kaže: »Civi patria amanda est« ili: »Građanin mora ljubiti domovinu«. To je nešto što je iznad njegovih osobnih potreba koje se mogu zadovoljiti u jednome trenutku.

Ipak bih ovdje izdvojio rečenicu koja mene osobno veseli, a nju je izgovorio vrhbosanski nadbiskup Josip Stadler kad je govorio o miru i politici. On kaže: »Vjera nosi naprijed zastavu križa da po njemu pobijedimo svijet i grijeh te zadbijemo mir, mir s Bogom, sa svijetom i sa samim sobom.« Onaj tko ne nosi mir taj ne može davati mir, a nemir u politici, nažalost, često je prisutan.

Benediktinska polovica »Ora et labora« (Moli i radi) često rezultira uspjehom, ali isto tako rezultira možda jednim pristupom koji one koji tako rade prikazuje u najmanju ruku čudacima. Eric Allin Cornell, veliki nobelovac, kroz molitvu je ostvarivao mnoge svoje aktivnosti. S trideset i devet godina dobio je Nobelovu nagradu, kasnije svjedočio o miru, o vjeri, i bilo ga je teško obuzdati jer je kao nobelovac i znanstvenik, koji je jednim dijelom ušao u politiku, svjedočio vlastitu vjeru. Ono što je važno Hrvatskoj na putu u Europsku Uniju, gdje unosimo vlastite vrednote, jest svjedočiti i svojim djelima. To je jedna od poruka koja politici puno znači. Europa mudro i pomno promatra što se u Hrvatskoj događa. Ne mogu se vrednote laži, vrednote neistine, prodavati u jednoj sredini koja zna prepoznati prave vrednote, bez obzira što ih se može nazivati moralnim relativizmom.

I na kraju, jedna moja poruka. Mislim da danas svi trebamo preispitati sami sebe, preispitati što činimo za hrvatsku politiku, ali i što činimo za vlastiti mir kao sudionici razvoja jednoga društva u kojem nema mjesta onima koji su apolitični, koji su »mudri« ili »mirni« promatrači i koji očekuju od političara ogromne iskorake, a oni bi sami željeli biti u sigurnosti vlastitih misli ili doma. Dapače, smatram da je gradnja Hrvatske – jedne politike u koju svi vjerujemo, društva morala i čestitosti – sastavni dio svih naših života, prvenstveno nas kršćana, ali i ostalih vjernika koji žele svjedočiti svojim djelima čestitost. Hvala lijepa i svako dobro.

PROF. DR. SC. ALEKSA BJELIŠ
Rektor Sveučilišta u Zagrebu

Vaša uzoritosti kardinala Bozaniću, kardinala Puljiću, cijenjeni apostolski nuncije Lozano, poštovani gospodine Dekane, cijenjena gospodo nadbiskupi, biskupi i profesori, svi sudionici skupa, cijenjeni gospodine Ministre!

Imamo danas priliku pozdraviti ovaj važan skup posvećen politici i pristupu politici, pa već nekoliko rečenica najave ovoga skupa, koje smo mogli pročitati, upozoravaju nas na složenost teme Tjedna. Nemam ni potrebe reći da smo puno toga naučili – i ja osobno – slušajući moje prethodnike i teško je sada pri kraju ovog pozdravnog dijela reći nešto nova. Ja ću sasvim sigurno biti osoban u svom izlaganju i u svojim kratkim refleksijama na temu o kojoj smo, vjerujem, svi mi koji smo dolazeći jutros na Šalatu morali razmišljati i pitati se kako – kao vjernici ili kao građani – osjećamo i doživljavamo politiku i naš odnos prema politici.

Javni život odvija se za sve nas na mnogim skalama. Vrlo isprepletено i složeno sudjelovati u takvom javnom životu za svakoga od nas znači umjeti živjeti s drugima, umjeti živjeti za druge, znati prihvatiti utjecaj drugih na naše živote, pa onda ostvariti naše poslanje i naše životne motive u toleranciji i solidarnosti s drugima. Ipak, tom idealiziranom odnosu ili pristupu, imajući političko pamćenje, prolazeći kroz uspostavu demokratskih načina ostvarenja politika, koja smo ipak imali sreću doživjeti, rasla je u nama nada prema skladu, prema dobrome. S vremenom ipak moramo reći da smo se suočavali sa stranputicama. Umjesto da politički živimo, mnogi od nas smo počeli konzumirati ili smo bili izloženi konzumaciji najčešće loših proizvoda, nadomjestaka. Naš se politički život prečesto svodio na pogled kroz isuviše prazne televizijske ekrane. Doživljavati politiku sve se češće svodilo na »biti tamo« pa su tako, moglo bi se reći, poletjeloj ptici nade krila bila podrezana. Kad nas politika razočarava, onda naravno tražimo utočišta. Ostavljamo ju »tamo«. Ali za nas, koji smo kao intelektualci odgovorni sa svojom misijom u društvu, utočište je opravdano samo ako se u njemu snađemo da bismo mogli pomoći. I rekao bih da je to zajedničko stanje u kojemu je i Crkva i Sveučilište. Jer ako govorimo o Sveučilištu, naša autonomija je zapravo odgovornost angažmana. Mi u Sveučilištu moramo znati upozoriti i na druge slojeve i na druge aspekte, znati podsjetiti na mnogo toga što se istražilo ili se istražuje, što ima znanstvenu potporu, što ima drugi način promišljanja, druge poruke, znati razlučiti ono što je površno, koji puta i svjesno nametnuto, od onoga što je vrijedno, što treba podržati i za što se treba založiti.

Postoje, naravno, i naša mala osobna utočišta, pa će i ostatak moga obraćanja biti osobniji. Postoje 'vrtovi' koje uzgajamo i koje štitimo od vlastitih gluposti. Spram tih vrtova politika je opet »biti tamo«, pa ću završiti upravo tim: »Being There«, »Biti tamo«, djelo kojim je Jerzy Kosinski uronio u temu malog utočišta od politike. Smijem podsjetiti na samoga autora, na njegovu osobnost, na židovskog dječaka koji je spašen lažnim krsnim listom dobivenim od poljskog katoličkog svećenika i utočištem jednako tako dobre katoličke obitelji u istočnoj Poljskoj. I to je bila politika. Zatim na njegovog junaka Mr. Chancea, koji je bježao od svoga vrta sa svojom jednostavnom vrtlarskom mudrošću, i kada su ga htjeli proglasiti predsjednikom Sjedinjenih Američkih Država, odlu-

tao je u daljinu i počeo hodati po vodi, a Autor ga je popratio rečenicom: »Život je stanje duha«. Predlažući da ne zaboravimo tu rečenicu, »Život je stanje duha«, kad god se upustimo u promišljanje politikâ, kao biljegâ naših sudbina, želim vam u ime Sveučilišta i u svoje osobno ime tri dana ispunjena inspirativnošću i okrepom na putu prema solidarnom humanom društvu, koje ipak, usprkos svemu, uporno i ustrajno gradimo i upravljamo. Svima želim svako dobro i puno uspjeha u radu.

GOSP. IVO JELUŠIĆ

Zamjenik Gradonačelnika grada Zagreba

Uzoriti gospodine kardinale Bozaniću, uzoriti gospodine kardinale Puljiću, gospodine Nuncije, preuzvišeni oci biskupi i svećenici, gospodine Rektore, gospodine Ministre, poštovani sudionici ovog Teološko-pastoralnog tjedna, dozvolite mi prije svega da vas pozdravim u ime grada Zagreba, u ime poglavarstva grada Zagreba, u ime gradonačelnika gospodina Bandića, koji je trenutno u inozemstvu, i u svoje osobno ime. Posebno mi je drago pozdraviti sve vas koji ste prigodom održavanja ovog Teološko-pastoralnog tjedna došli u Zagreb. Želim vam da se u Zagrebu osjećate dobro, da vam Zagreb pruži svoje gostoprimstvo kao glavni grad Hrvatske i istinska hrvatska metropola.

Drago mi je da ćete se u sklopu ovog Teološko-pastoralnog tjedna baviti problematikom koja povezuje i spaja naša zvanja i poslanja. To su vjera i politika. Zajedničko nam je služiti. Sve što činimo i mi u Poglavarstvu i vi u župskim zajednicama i u drugim pastoralnim centrima, treba biti u interesu općeg dobra i običnog čovjeka. No, govoreći iz kuta praktične politike, često ili pokatkad možemo se pitati je li ono što svakodnevno radimo u službi općeg dobra. Subjekti politike su ljudi sa svojim manama i vrlinama, pa se često događa i ono što nije u službi općeg dobra. Zato je propitivanje kritičke i stručne javnosti, znanstvene i teološke javnosti, kao što će biti u ovome Tjednu, kao i uopće propitivanje onoga što politika radi, jako bitno i korektiv svakodnevnog našeg djelovanja. Mi smo u gradskom poglavarstvu svjesni uloge Crkve u društvu, napose u hrvatskome društvu. Stoga su vrata gradskoga poglavarstva otvorena svim idejama, inicijativama i potrebama hrvatske Katoličke crkve. Ako to nekad nije bilo tako, želimo i hoćemo da je to danas tako i da to ostane i ubuduće tako. S obzirom na druge obveze morat ću ranije napustiti ovaj skup, ali s radošću očekujem zbornik koji će izaći da bismo vidjeli ono što će biti kritički govoreno o onome što svakodnevno radimo. Želim vam puno uspjeha u radu.

BRZOJAV KOJI JE S TEOLOŠKO-PASTORALNOG TJEDNA UPUĆEN SVETOMU OCU BENEDIKTU XVI.

Sveti Oče,

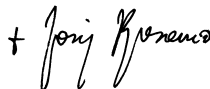
u zajedništvu svoga crkvenoga služenja i teološkoga promišljanja, mi hrvatski biskupi, prezbiteri, redovnici i redovnice te vjernici laici iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, kao i iz raznih krajeva Europe i svijeta, okupljeni smo na XLVII. Teološko-pastoralnom tjednu što ga od 23. do 25. siječnja u Zagrebu organizira Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, na temu »Teološko-pastoralni pristup politici. Kršćanski identitet u suvremenome društvu«. Tema oko koje smo okupljeni potiče nas na odgovornije i predanije zauzimanje u izgrađivanju i promicanju kršćanskoga identiteta našega društva u kontekstu novih integracijskih strujanja na europskome kontinentu.

Zahvalni smo Gospodinu na novom procvatu koji preobražava lice našega društva, ali smo ujedno i svjesni novih izazova i novih teškoća koje traže odgovor u svjedočkoj životnosti kršćanske vjere. Nove društvene okolnosti u kojima živimo nameću nam, iz dana u dan, zadaću traženja novih oblika kršćanskoga svjedočenja i uprisutnjenja Kristova kraljevstva.

Svjesni smo da odgovorni i zreli život vjere ne smije zazirati od politike, a još manje od nastojanja za kršćanskom preobrazbom društva. Teret povijesti koji se osjeća na plećima našega naroda, još uvijek, pa katkad i među samim vjernicima laicima, uvjetuje pogrešnu predrasudu da je mjesto vjere u privatnosti te se nerijetko stvara dojam suprotstavljanja vjere i politike, odnosno Crkve i društva. Crkva u našem narodu, vjerna poslanju svoga Učitelja i nastavljaajući put svojih vrljih otaca, smatra se odgovornom u izgradnji društva u kojem živi. Preuzimajući tu svetu zadaću, koja izvire iz Kristova poslanja, naša Crkva na osobit način potiče vjernike laike da življenjem vjere i aktivnim uključenjem u javne poslove zemlje i u strukture društva, pa i u političke organizacije, nastoje ugrađivati duh evanđelja u tkivo našega društva, na dobrobit svih, kako bi svijet u kojem živimo zablisterao sjajem novosti koja nam je u Kristu darovana.

Sveti Oče, ponizno moleći Vaš apostolski blagoslov, svoja nastojanja povjervavamo snazi Božjega Duha koji »sve čini novo« (usp. *Otk* 21,5) i svemu daje novi život. U svoje molitve uključujemo Vas i cijelu Crkvu. U ovom našem pozdravu izvolite primiti »glas mnoštva« vjernika Crkve u hrvatskom narodu koji Vam i ovom prilikom iskazuju svoju odanost i ljubav.

U Zagrebu, 23. siječnja 2007., na spomendan svetih supružnika Severijana i Akvile, mučenikâ.

† **Josip kardinal Bozanić**,
nadbiskup i metropolita zagrebački,
predsjednik Hrvatske biskupske konferencije

ODGOVOR IZ VATIKANA UZORITOMU GOSPODINU JOSIPU KARDINALU BOZANIĆU

SEZIONE
PER GLI AFFARI GENERALI
Br. 54.597

Vatikan, 15. veljače 2007.

Uzoriti gospodine,

cijenjenim pismom od 23. prošloga mjeseca, željeli ste Svetoga Oca upoznati s održavanjem 47. Pastoralno-teološkoga tjedna, u organizaciji Katoličkoga Bogoslovnoga Fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, koji se ove godine suočio s temom "Teološko-pastoralni pristup politici. Kršćanski identitet u suvremenome društvu".

Dok Vam se najljepše zahvaljuje na tom činu pažnje, na iskazanim osjećajima i odanosti, a posebice na molitvama kojima Ga pratite u Njegovoj službi sveopćoj Crkvi, Prvosvećenik žarko želi da ovaj značajan godišnji susret donese očekivane plodove. U prvom redu smjera na još veću povezenost i suradnju svih teologa i pastoralnih djelatnika u hrvatskom narodu, a također i na sve aktivniju prisutnost vjernika laika u javnom i političkom životu ove Zemlje. Oni su zapravo pozvani posvetiti svoj život Bogu i čovjeku, promičući evanđeoske vrijednote i dostojanstvo svakoga ljudskoga bića od začeća do prirodne smrti, te sudjelujući u politici i upravljanju naroda na dobro društva u kojemu žive. Na taj će način ostvariti svoje svećeničko, proročko i kraljevsko poslanje, svojstveno kršćanskom identitetu.

Zazivajući zagovor Blažene Djevice Marije, Kraljice Apostola, Petrov Nasljednik od srca udjeljuje apostolski blagoslov Vama Uzoriti, prirediteljima susreta te svim biskupima, svećenicima i ostalim vjernicima koji su sudjelovali na ovom skupu.

S osobitim poštovanjem pozdravljam Vas odan u Kristu Gospodinu

Kardinal Tarcisio Bertone
Državni tajnik

Uzoriti gospodin
Josip Kardinal BOZANIĆ
Nadbiskup zagrebački
Kaptol 31
HR - 10000 ZAGREB

Pozdravni govor na otvaranju XLVII. Teološko-pastoralnoga tjedna 23. siječnja 2007.

U ime domaćina i organizatora Teološko-pastoralnoga tjedna pozdravljam uzoritog gospodina kardinala Josipa Bozanića, nadbiskupa zagrebačkog i velikog kancelara KBF-a Sveučilišta u Zagrebu, njegovu ekscelenciju mons. Francisca Javiera Lozana, apostolskog nuncija u Republici Hrvatskoj, uzoritog kardinala Vinka Puljića, nadbiskupa i metropolita Vrhbosanskog, preuzvišenu gospodu nadbiskupe i biskupe iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Pozdravljam mnogopostovane provincijale i provincijalke i sve redovničke poglavare i poglavarice.

Pozdravljam ugledne predstavnike državnih i sveučilišnih ustanova: ministra za znanost, obrazovanje i šport dr. Dragana Primorca i rektora Sveučilišta u Zagrebu dr. Aleksu Bjeliša, dekane i profesore sastavnica Zagrebačkog sveučilišta, želim iskrenu dobrodošlicu dr. Marinku Vidoviću, dekanu KBF-a Sveučilišta u Splitu te dr. Nikoli Doganu, dekanu KBF-a u Đakovu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Pozdravljam predstavnike i profesore područnoga studija KBF-a u Rijeci i afilijiranih teoloških učilišta u Sarajevu, te predstavnike i profesore Filozofskoga fakulteta i Filozofsko-teološkoga instituta Družbe Isusove iz Zagreba.

Srdačno pozdravljam i želim dobrodošlicu gosp. Ivi Jelusiću, zamjeniku gradonačelnika grada Zagreba u Gradskom poglavarstvu.

Pozdravljam rektora Međubiskupijskoga sjemeništa na Šalati, mr. Ivana Grečića, kao i ostale sjemenišne poglavare.

Pozdravljam predstavnike sestrinskih kršćanskih Crkava, te crkvenih i vjerskih zajednica: predsjednika Saveza baptističkih Crkava u Republici Hrvatskoj gospodina Tomu Magdu i glavnoga tajnika gospodina Željka Mraza, vikara Evangeličke crkve u Republici Hrvatskoj gospodina Branka Berića; pozdravljam predstavnika zajednice islamskih vjernika, glavnog imama zagrebačkog gospodina Aziza Asanovića.

Pozdravljam sve vas cijenjeni svećenici, poslenike u pastoralnim zadacima. Svake se godine, već niz desetljeća, okupljamo zajedno nakon otajstvom ispunjenih božićnih slavlja te zahtjevnih i sadržajnih pohoda obiteljima. Sastajemo se na teološko-pastoralni skup namijenjen teološkoj i pastoralnoj refleksiji nad našim apostolskim životom i radom. Ta su naša druženja već odavna prepoznata kao potreba i važna karika našoj trajnoj formaciji. Naime, Teološko-pastoralni tjedan zajednički je projekt Katoličkoga bogoslovnog fakulteta i pastoralnih služitelja, osobito svećenika u praksi. Susrećemo se, pastiri, pastoralci na terenu i profesori, s jednom željom, da uzajamno podijelimo svoja razmišljanja i prijedloge, te tako poradimo na svojoj trajnoj formaciji. Cjeloživotna ili trajna formacija obveza je i nužnost sadašnjega vremena koje zbog brzog ritma života traži stalnu prilagodbu, *aggiornamento*, na što je već pred više od četrdeset godina ukazao Drugi vatikanski sabor.

Pozdravljam predavače, predstavnike sredstava društvenog priopćivanja, tiska, radija i TV-a, sve brojne i zauzete prijatelje koji prate naš rad, koji svojom nazočnošću i suradnjom pomažu kvalitetnijem prenošenju sadržaja ovoga teološko-pastoralnog događaja.

Tema ovogodišnjega našeg susreta je *Teološko-pastoralni pristup politici. Kršćanski identitet u suvremenom društvu*. Politiku razumijevamo u veoma širokom značenju tog pojma, u smislu grčke klasične misli prema kojoj je svaki čovjek političko biće (*zoon politikon*), odnosno društveno biće, *animal sociale*, kako će kazati Toma Akvinski. No politiku, kako je shvaćamo u temi našega Tjedna, uzimamo i u konkretnom užem značenju teološko-pastoralnog odnosa prema društvenoj i državnoj stvarnosti. U tom užem smislu tema uzima u promišljanje sve ljudske odnose u našoj konkretnoj stvarnosti, društvenoj i crkvenoj. Dakako da tim odnosima, kao političkoj stvarnosti, želimo pristupiti s teološko-pastoralnog vidika, što se jasno vidi iz naslova teme. Time želimo naznačiti širinu i granice naših rasprava. Naime, kao odgovorni kršćanski poslenici u konkretnom društvu kršćani se kao vjernici politikom ne bave po »pozivu društva«, nego prije svega i nadasve po »poslanju evanđelja« kojim su pozvani biti evanđeoski kvasac u društvu.

Želio bih naglasiti da naš govor o politici ne bi smio podleći napasti dnevno-političkih interesa i ciljeva. Kao kršćani živimo u demokratskom društvu i sudjelujemo u javnome životu. Čuvanje i promicanje civilnoga i demokratskog društva i zaštita čovjeka dostojnog života zadaća je države koja zato i postoji jer ima korijen u naravi čovjeka koji je kao društveno biće usmjeren na zajedništvo. Stoga je državi svrha i zadatak jamčiti unutarnji i vanjski mir i unapređivati opće dobro. U toj izgradnji općeg dobra cjelokupne društvene zajednice Crkva ima zadatak služiti, odgovorno, dijaloški i kritički. Crkva svoje mjesto u državi naročito vidi i brani time što štiti i brani naravni i evanđeoski zakon. Tu se nalazi i mjesto i zadaća Crkve prema javnoj vlasti u državi. Na to nas podsjeća i Drugi vatikanski sabor: »Gdje pak javna vlast prelazi granice svoje nadležnosti te tlači građane, oni neka ne odbijaju ono što od njih zahtijeva opće dobro; ali neka im bude slobodno da brane svoja prava i prava svojih sugrađana protiv zloupotrebe te vlasti držeći se onih granica koje zacrtava naravni i evanđeoski zakon« (GS, 74). Okolnosti naše društvene stvarnosti u vrijeme Koncila bile su takve da smo te riječi kao kršćani više promatrali svojim političkim pravom koje smo branili i za koje smo se zalagali koliko i kako smo mogli i znali. Danas, u slobodnim demokratskim prilikama, te riječi više doživljavamo kao poziv i dužnost koju kršćani u našoj državi još uvijek dovoljno ne doživljavaju i ne primjenjuju kao zahtjev svoje vjere. U tom smislu željeli bismo da i ovaj naš skup bude poziv za jače i primjerenije uključivanje kršćana u politički život društva.

Kad je početkom 5. stoljeća sveti Augustin razmišljao o delikatnom pitanju zadaće i mjesta kršćanina u društvu, o odnosu nebeskog grada i zemaljskog grada, u svome djelu *De civitate Dei* ukazao je na delikatnost i složenost tih odnosa te iz-